

" Waterkwaliteit en visbestand in het Schelde-Rijnkanaal anno 2026 "

1. Inleiding

Het Schelde-Rijnkanaal is een grensoverschrijdend water. Het Belgische deel van het kanaal is 5 kilometer lang en gemiddeld 181 meter breed. De gemiddelde diepte is 6 meter. Het kanaal is onderdeel van de scheepvaartroute tussen de Schelde en de Rijn. Nabij Rilland stroomt het kanaal Nederland binnen.

Het Schelde-Rijnkanaal loopt van Antwerpen naar het Volkerak en is onderdeel van de Schelde-Rijnverbinding, de vaarroute die Antwerpen met Rotterdam en de Nederlandse grote rivieren verbindt.

2. Waterkwaliteit

a) Huidige toestand

De evolutie van de waterkwaliteit evenals de doelstellingen per waterlichaam kan handig opgevolgd worden via de waterdashboards die online staan: *Dashboard oppervlaktewaterlichamen*. [[Dashboard oppervlaktewaterlichamen](#)]

De resultaten voor het Schelde-Rijnkanaal zijn hier te vinden onder de resultaten voor het Vlaamse waterlichaam Antwerpse Havendokken + Schelde-Rijnverbinding (VL17_187).

[Zie ook de laatste Tabel]

b) Toekomstperspectieven

De verschillende geplande acties zijn terug te vinden in het stroomgebiedbeheerplan 2022-2027. Dit is eveneens online raadpleegbaar:

<https://www.integraalwaterbeleid.be/nl/stroomgebiedbeheerplannen/stroomgebiedbeheerplannen-2022-2027>.

[<https://www.integraalwaterbeleid.be/nl/stroomgebiedbeheerplannen/stroomgebiedbeheerplannen-2022-2027>]

De rapportage over deze acties is terug te vinden in het wateruitvoeringsprogramma:

<https://www.integraalwaterbeleid.be/nl/stroomgebiedbeheerplannen/wateruitvoeringsprogramma>.

[<https://www.integraalwaterbeleid.be/nl/stroomgebiedbeheerplannen/wateruitvoeringsprogramma>]

3. Afvissingen

De meest recente afvissing van het Schelde-Rijnkanaal dateert van 2024.

De visbestandsopname werd uitgevoerd in opdracht van het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB).

In het Vlaamse Gewest bevinden zich een aantal grote kanalen. Deze wateren hebben een belangrijke functie voor de openbare visserij. Het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB) is verantwoordelijk voor het visstandbeheer in deze wateren.

Voor 2024 heeft het ANB aan ATKB opdracht gegeven voor het uitvoeren van een visstandonderzoek in het Schelde-Rijnkanaal.

De bemonsteringen in het Schelde-Rijnkanaal zijn uitgevoerd op 30 september 2024.

Voor het presenteren van de bestandschattingen zijn de gevangen vissoorten ingedeeld in ecologische groepen en gilden.

De indeling in "*ecologische groepen*" wordt beschreven in het Handboek Hydrobiologie (Bijkerk *et al.*, 2014). De ecologische groepen zijn voornamelijk gebaseerd op voedselvoorkeur. Dit hangt samen met de lengte van de vissoorten: kleine exemplaren benutten ander voedsel (bijvoorbeeld zoöplankton) dan grote exemplaren (die veelal macrofauna of kleine vissen eten). Voor snoek wijkt de indeling af van de overige vissoorten, omdat deze vooral uitgaat van de voorkeur van deze soort voor een bepaald type habitat.

Naast ecologische groepen zijn de vissoorten ingedeeld in "*stromingsgilden*" volgens FAME (Noble & Cowx, 2002). De afkorting FAME staat voor Fishbased Assessment Method for the Ecological status of European rivers.

De indeling in stromingsgilden is gebaseerd op de voorkeur van soorten voor stromend dan wel stilstaand water.

Er worden **drie stromingsgilden** onderscheiden:

- Eurytopen: soorten die geen specifieke voorkeur hebben voor stromend of stilstaand water;
- Limnofielen: soorten met een voorkeur voor stilstaand water;
- Rheofielen: soorten met een voorkeur voor stromend water.

Soortensamenstelling

a) Algemeen

Tijdens de bemonstering zijn negen vissoorten aangetroffen. Van de negen soorten behoren drie soorten tot het eurytope gilde, namelijk blankvoorn, brasem en snoekbaars. Daarnaast behoort spiering tot het limnofiele gilde. Er zijn drie mariene soorten aangetroffen. Dit zijn haring, sprout en zeebaars. De shimofurigrondel en zwartbekgrondel zijn de aangetroffen exoten.

Tijdens de bemonstering is eveneens gelet op de aanwezigheid van kreeften en/of krabben. Deze zijn niet aangetroffen.

Vergelijking met eerdere afvissingen

In Tabel 35 is een overzicht weergegeven van de soortensamenstelling sinds 2014 (Hop, 2014; Mies & Van Giels, 2019). De soortenrijkdom in 2024 is aanzienlijk lager dan tijdens de voorgaande bemonsteringen in 2014 en 2019. Toen zijn respectievelijk 18 en 13 soorten aangetroffen. Voornamelijk de mariene soorten zijn niet meer aangetroffen. Blankvoorn en shimofurigrondel zijn in 2024 voor het eerst aangetroffen.

Aal, baars, driedoornige stekelbaars, bot, Noordzeehouting, rietvoorn, fint, ansjovis, brakwatergrondel, dunlipharder, harder, koornaarvis en zandspiering zijn in 2024 niet aangetroffen, terwijl deze wel in één of meerdere voorgaande bemonsteringsjaren zijn aangetroffen. Deels zal het al dan niet aantreffen van minder voorkomende soorten berusten op toeval. Daarnaast is het al dan niet voorkomen van een bepaalde soort habitat- of milieu gerelateerd. Het overgrote deel van de soorten die in 2024 niet zijn aangetroffen zijn mariene soorten. Ten tijde van de bemonstering was het water behoorlijk brak.

Dit is dus niet de oorzaak van de afwezigheid van deze soorten. Mogelijk hebben de werkzaamheden in de zwaairom eraan bijgedragen dat de soortenrijkdom in 2024 fors lager is in vergelijking met de voorgaande jaren. Het gaat in alle jaren echter om visbestanden van zeer beperkte omvang waardoor sommige soorten al snel gemist worden.

b) Soortensamenstelling paaiplaats

Tijdens de bemonsteringen in de paaiplaats van het Schelde-Rijnkanaal zijn zes soorten aangetroffen. Van deze zes soorten behoren twee soorten tot het eurytope gilde namelijk, baars en blankvoorn. Bot behoort tot het limnofiele gilde. Daarnaast is schol aangetroffen, deze behoort tot de mariene soorten. Shimofurigrondel en zwartbekgrondel behoren tot de aangetroffen exoten.

Omvang van het visbestand

In dit hoofdstuk worden de resultaten van de bestandschattingen besproken van het Schelde-Rijnkanaal. Om het resultaat te kunnen duiden van de atoomkuil worden de bestandschattingen inclusief en exclusief de atoomkuil besproken. Daarnaast wordt ook de bestandschatting van de paaiplaats besproken.

a) Omvang van het bestand inclusief atoomkuil

In Tabel 14 en Tabel 15 is de geschatte omvang van het visbestand inclusief atoomkuil in het Schelde-Rijnkanaal weergegeven in kilogram en aantal per hectare. De omvang van het bestand wordt geschat op 1,1 kg/ha en 183 stuks/ha. De visbiomassa bestaat voornamelijk uit sprout (27%), gevolgd door snoekbaars (24%), zeebaars (17%), blankvoorn (16%) en brasem (13%). De overige soorten hebben een gezamenlijk aandeel van 2%. Op basis van aantallen bestaat het geraamde visbestand eveneens met name uit sprout (67%), gevolgd door blankvoorn en shimofurigrondel (beide 11%). De overige soorten hebben een gezamenlijk aandeel van 10%.

b) Omvang van het bestand exclusief atoomkuil

In Tabel 16 en Tabel 17 is de geschatte omvang van het visbestand exclusief atoomkuil in het Schelde-Rijnkanaal weergegeven in kilogram en aantal per hectare. De omvang van het bestand wordt geschat op 0,8 kg/ha en 147 stuks/ha. De visbiomassa bestaat voornamelijk uit sprout (33%), gevolgd door snoekbaars (23%), blankvoorn (18%) en zeebaars (15%). De overige soorten hebben een gezamenlijk aandeel van 11%. Op basis van aantallen bestaat het geraamde visbestand eveneens uit sprout (67%), gevolgd door shimofurigrondel (14%) en blankvoorn (12%). De overige soorten hebben een gezamenlijk aandeel van 8%.

c) Omvang van het bestand paaiplaats

In Tabel 18 en Tabel 19 is de geschatte omvang van het visbestand in de paaiplaats in het Schelde-Rijnkanaal weergegeven in kilogram en aantal per hectare. De omvang van het bestand wordt geschat op 3,9 kg/ha en 1.489 stuks/ha. De visbiomassa bestaat voornamelijk uit zwartbekgrondel (30%), shimofurigrondel (28%) en bot (19%) en in mindere mate uit schol (12%) en baars (11%). Op basis van aantallen bestaat het visbestand voornamelijk uit shimofurigrondel (77%) en in mindere mate uit zwartbekgrondel (17%). De overige soorten hebben een gezamenlijk aandeel van 5%.

d) Omvang visbestand

In Tabel 36 is een vergelijking weergegeven van de meest dominante soorten (op basis van biomassa) en de totale bestandschatting in 2014 (Hop, 2014), 2019 (Mies & Van Giels, 2019) en 2024. In 2024 is voor het eerst met de atoomkuil gevist in het Schelde-Rijnkanaal. Voor een optimale vergelijking van de gegevens is gekozen om voor 2024 de bestandschatting exclusief atoomkuil te hanteren. De omvang van het visbestand in 2024 is geraamd op 0,8 kg/ha en 147 stuks/ha. De visstand in 2024 is het laagst geraamd. De ramingen van het visbestand in 2014 en 2019 zijn vergelijkbaar. Die visbestanden zijn geraamd op respectievelijk 4,0 en 4,8 kg/ha. Het gaat hierbij om visbestanden van zeer beperkte omvang. Hierdoor kan het aantreffen van enkele grotere exemplaren of van enkele scholen vissen grote invloed hebben op de raming van het visbestand.

Het grootste verschil is het bestand van sprout. Dit is in 2019 geraamd op 2,8 kg/ha tegenover 0,3 kg/ha in 2024. Sprout is een scholervis die vaak in relatief grote aantallen tegelijk wordt gevangen. Daar tegenover staat dat ze om deze reden ook sneller gemist kunnen worden.

VERBEIREN Marc

Wolvertem, januari 2026

{ BRON : schriftelijke parlementaire vraag gesteld door Vlaams volksvertegenwoordiger Eva DE BLEEKER in het Vlaams Parlement ; zie :

vraag gesteld aan de minister van Omgeving (Milieu) Jo BROUNS :
“ *Bulletin van Vragen en Antwoorden* “ , Vlaams Parlement , zitting 2025-2026,
vraag nr. 163 van 5 november 2025 } .

TABEL 35

Tabel 35 Soortensamenstelling in het Schelde-Rijnkanaal in de jaren 2014, 2019 en 2024.

Gilde	Vissoort	2014	2019	2024	Paaiplaats 2024
Eurytoop	Aal	x	-	-	-
	Baars	x	x	-	x
	Blankvoorn	-	-	x	x
	Brasem	x	-	x	-
	Driedoornige stekelbaars	x	x	-	-
	Snoekbaars	x	x	x	-
Limnofiel	Bot	-	x	-	x
	Noordzeehouting	-	x	-	-
	Rietvoorn	x	-	-	-
	Spiering	x	x	x	-
Rheofiel	Fint	x	x	-	-
Marien	Ansjovis	x	x	-	-
	Brakwatergrondel	x	x	-	-
	Dunlipharder	x	x	-	-
	Harder	x	-	-	-
	Haring	x	x	x	-
	Koornaarvis	x	-	-	-
	Schol	-	-	-	x
	Sprot	x	x	x	-
	Zandspiering	x	-	-	-
	Zeebaars	x	-	x	-
Exoot	Shimofurigrondel	-	-	x	x
	Zwartbekgrondel	x	x	x	x
Totaal		18	13	9	6

x = aangetroffen; - = niet aangetroffen

TABEL 14

Tabel 14 Raming van het visbestand (incl. atoomkuil) in het Schelde-Rijnkanaal (kg/ha) in 2024.

Gilde	Vissoort	Totaal	0+	>0+-15	16-25	26-40	>=41
Eurytoop	Blankvoorn	0,2	0,2	-	0,0	-	-
	Brasem	0,1	0,0	0,0	0,1	-	-
	Snoekbaars	0,3	0,1	-	-	0,1	-
Limnofiel	Spiering	0,0	-	0,0	-	-	-
Exoot	Shimofurigrondel	0,0	0,0	0,0	-	-	-
	Zwartbekgrondel	0,0	-	0,0	-	-	-
Marien	Haring	0,0	0,0	-	-	-	-
	Sprot	0,3	0,3	-	-	-	-
	Zeebaars	0,2	-	0,1	0,1	-	-
Subtotaal		1,1	0,6	0,2	0,2	0,1	-
		ecologische indeling voor snoek					
		Totaal	0-15	16-35	36-44	45-54	>54
Totaal		1,1					

0,0 = <0,05 kg/ha; - = niet aangetroffen

TABEL 15

Tabel 15 Raming van het visbestand (incl. atoomkuil) in het Schelde-Rijnkanaal (stuks/ha) in 2024.

Gilde	Vissoort	Totaal	0+	>0+-15	16-25	26-40	>=41
Eurytoop	Blankvoorn	20	20	-	0	-	-
	Brasem	3	1	1	2	-	-
	Snoekbaars	5	5	-	-	1	-
Limnofiel	Spiering	0	-	0	-	-	-
Exoot	Shimofurigrondel	21	18	3	-	-	-
	Zwartbekgrondel	1	-	1	-	-	-
Marien	Haring	4	4	-	-	-	-
	Sprot	123	123	-	-	-	-
	Zeebaars	6	-	5	1	-	-
Subtotaal		183	169	9	4	1	-
		ecologische indeling voor snoek					
		Totaal	0-15	16-35	36-44	45-54	>54
Totaal		183					

0 = <0,5 stuks/ha; - = niet aangetroffen

TABEL 16

Tabel 16 Raming van het visbestand (excl. atoomkuil) in het Schelde-Rijnkanaal (kg/ha) in 2024.

Gilde	Vissoort	Totaal	0+	>0+-15	16-25	26-40	>=41
Eurytoop	Blankvoorn	0,1	0,1	-	-	-	-
	Brasem	0,1	-	0,0	0,1	-	-
	Snoekbaars	0,2	0,1	-	-	0,1	-
Exoot	Shimofurigrondel	0,0	0,0	0,0	-	-	-
	Zwartbekgrondel	0,0	-	0,0	-	-	-
Marien	Haring	0,0	0,0	-	-	-	-
	Sprot	0,3	0,3	-	-	-	-
	Zeebaars	0,1	-	0,1	0,0	-	-
Subtotaal		0,8	0,5	0,1	0,1	0,1	-
		ecologische indeling voor snoek					
		Totaal	0-15	16-35	36-44	45-54	>54
Totaal		0,8					

0,0 = <0,05 kg/ha; - = niet aangetroffen

TABEL 17

Tabel 17 Raming van het visbestand (excl. atoomkuil) in het Schelde-Rijnkanaal (stuks/ha) in 2024.

Gilde	Vissoort	Totaal	0+	>0+-15	16-25	26-40	>=41
Eurytoop	Blankvoorn	17	17	-	-	-	-
	Brasem	1	-	0	1	-	-
	Snoekbaars	4	3	-	-	1	-
Exoot	Shimofurigrondel	20	17	3	-	-	-
	Zwartbekgrondel	0	-	0	-	-	-
Marien	Haring	2	2	-	-	-	-
	Sprot	99	99	-	-	-	-
	Zeebaars	4	-	4	0	-	-
Subtotaal		147	137	8	1	1	-
		ecologische indeling voor snoek					
		Totaal	0-15	16-35	36-44	45-54	>54
Totaal		147					

0 = <0,5 stuks/ha; - = niet aangetroffen

TABEL 18

Tabel 18 Raming van het visbestand van de paaiplaats in het Schelde-Rijnkanaal (kg/ha) in 2024.

Gilde	Vissoort	Totaal	0+	>0+-15	16-25	26-40	>=41
Eurytoop	Baars	0,4	-	-	0,4	-	-
	Blankvoorn	0,0	0,0	-	-	-	-
Limnofiel	Bot	0,7	0,1	0,7	-	-	-
Exoot	Shimofurigrondel	1,1	0,5	0,6	-	-	-
	Zwartbekgrondel	1,2	0,1	0,6	0,5	-	-
Marien	Schol	0,5	-	0,5	-	-	-
Subtotaal		3,9	0,7	2,4	0,9	-	-
ecologische indeling voor snoek							
		Totaal	0-15	16-35	36-44	45-54	>54
Totaal		3,9					

0,0 = <0,05 kg/ha; - = niet aangetroffen

TABEL 19

Tabel 19 Raming van het visbestand van de paaiplaats in het Schelde-Rijnkanaal (stuks/ha) in 2024.

Gilde	Vissoort	Totaal	0+	>0+-15	16-25	26-40	>=41
Eurytoop	Baars	7	-	-	7	-	-
	Blankvoorn	7	7	-	-	-	-
Limnofiel	Bot	37	7	29	-	-	-
Exoot	Shimofurigrondel	1.150	767	383	-	-	-
	Zwartbekgrondel	258	96	155	7	-	-
Marien	Schol	29	-	29	-	-	-
Subtotaal		1.489	877	597	15	-	-
ecologische indeling voor snoek							
		Totaal	0-15	16-35	36-44	45-54	>54
Totaal		1.489					

0 = <0,5 stuks/ha; - = niet aangetroffen

TABEL 36

Tabel 36 Bestandschatting van de meest dominante soorten (in kg/ha) in 2014, 2019 en 2024 in het Schelde-Rijnkanaal.

Vissoort	2014	2019	2024*
Baars	0,7	0,1	-
Snoekbaars	1,3	0,9	0,2
Sprot	0,5	2,8	0,3
Overig	1,5	1,0	0,3
Totaal	4,0	4,8	0,8

*Raming exclusief atoomkuil

CIW

Benedenscheldebekken

Toon fiches Vlaams waterlichaam

- [Karakterisering](#)
- [Doelstellingen](#)
- [Druk en impactanalyse](#)
- [Beoordeling](#)
- [Kwaliteitsnormen gevaarlijke stoffen](#)
- [Toekomstverkenning](#)
- [Reductiedoelen en afwijkingen](#)

VL17_187

ANTWERPSE HAVENDOKKEN + SCHELDE-
RIJNVERBINDING

Antwerpen, Beveren, Stabroek